

Bolaget med
kunder från 1782

BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET

Bolaget med kunder från 1782

BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET

BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET

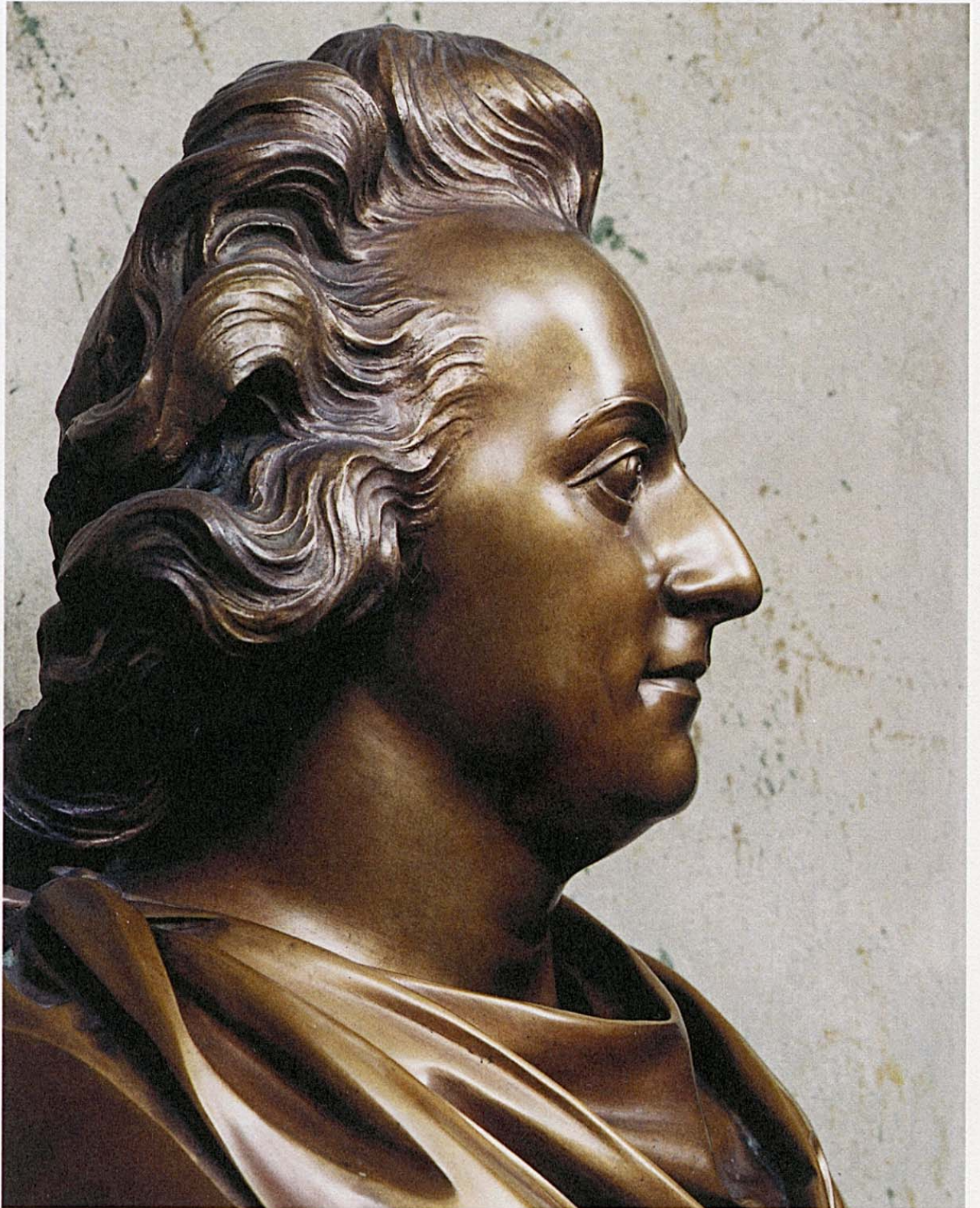
Promenera längs husfasaderna på Strandvägen i Stockholm. Stanna till vid nummer 19. "Brandförsäkringsverket" upplyser en skylt.

Ett fåtal väl invigda öppnar den tunga porten med självklar min. Vandrar vant igenom den vackra entrén, en av Stockholms överdådigaste. Tar hissen till andra våningen.

För dem är historien levande. Bakom det lite krångliga namnet, sammansatt utan den fantasi och känsla som dagens marknadskommunikation kräver, döljer sig ett av Sveriges starkaste varumärken, historiskt sett. Under långa tider rymde dess laddning sådan kraft att varumärket i dagens penningvärde vore värt åtskilliga miljarder.

Det var ett namn med tyngd och prestige. Ett företag i gränslandet mellan offentlig och enskild verksamhet som ingav trygghet. Ett fundament. Det var om inte av gud givet så av konungen, den upplyste, Gustav III.

Men låt oss ta det från början. En gång var detta ett av

GUSTAV III, INITIATIVTAGARE TILL BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET.
BYSTEN STÅR I VERKETS KONFERENSRUM.

vårt lands viktigaste företag. Verksamheten vilade på samhällsnyttans innersta grund. På ömsesidighet, inte på ensidig profit. Dess affärsidé var modern; den vilade, som dagens IT-idéer så ofta gör, på nätverkets möjliga kraft, ämnad att tillföra avsevärd, efterlängtd och reellt upplevd kundnytta.

Även formen för verksamheten blev modern. Begreppet fond kom att avsluta företagets ursprungliga namn; Allmänna Brandförsäkringsfonden.

Kanske kallade någon det för Ny Ekonomi.

Att sitta med vid detta företags bord innebar att man var en man som stod konungen och måhända även andra högre makter nära. Kvinnor kom förstås inte ifråga.

Burgen, akademiskt bildad, gärna adlig. Det var andra krav som dåtidens meritförteckning angav, om än mellan raderna.

Vi skriver "var" för allt detta begynte sig den 15 april 1782, och som sagt på Gustav III:s tillskyndan. I det magnifika konferensrummet står han fortfarande staty. Än idag hör och ser han allt.

I direktiven för Allmänna Brandförsäkringsfonden står att dess uppgift är att "meddela brandförsäkring å fast egendom såväl i städerna, utom Stockholm, som å landet".

Som all sund affärsverksamhet utgick även denna från

tiden och dess medborgares sanna behov. Tiden såg den ena eldsvådan efter den andra ödelägga det människor byggt och skapat. Dåtidens eldsvådor fick alltför ofta våldsamma förlopp. De enkla trähusen brann villigt. Möjligheten att släcka var begränsad, särskilt på landet där lämpliga vattendrag sällan fanns i närheten.

En ny brandförsäkringsreform krävdes. Liksom en rad andra reformer, menade den upplyste kungen, med dagens mått mätt en sann EU-vän. På Gustav III:s initiativ togs sålunda itu med tortyrens avskaffande, hälsovårdens förbättring, förvaltningens rationalisering, närings- och religionsfrihetens vidgande, penningväsendets stabilisering och, som sagt, försäkringsväsendets reformering.

Men Sverige var ett land av särintressen och stridiga viljor. Många såg sina privilegier och ställningar hotade. Franska revolutionen och Amerikanska inbördeskriget förskräckte. När kungen med makten på sin sida ändå genomdrev sina moderna idéer, gick det som det gick. Mitt under en maskeradbal brann ett skott av.

Men på Allmänna Brandförsäkringsfonden var man redan i full gång med arbetet. Ursprungligen skulle fonden meddela brandförsäkring såväl i stad som på land. Men redan 1808 delades den i två; en för försäkring av byggnader i städer och en för försäkring av byggnader på landsbygden.

I THAVENIUSKA HUSET PÅ STRANDVÄGEN I STOCKHOLM ÄR BRANDFÖRSÄKRINGSVERKETS KONTOR INRYMT SEDAN 1932. HUSET UPPFÖRDES 1884–1885 I ITALIENSK RENÄSSANSSTIL. BYGGHERREN, BYGGMÄSTARE EVALD THAVENIUS ANLITADE ARKITEKTEN ISAK GUSTAF CLASON. I DEN SVENSKA MODERNA BYGGNADSKONSTENS GENOMBROTT HAR CLASON SIN STORA ANDEL SOM FÖREGÅNGSMAN OCH VÄGVISARE.

ANDRA BYGGNADER SOM BÄR CLASONS NAMN ÄR NORDISKA MUSEET, ÖSTERMALMS SALUHALL, HALLWYLSKA PALATSET SAMT EN MÄNGD ANDRA BYGGNADER I OLIKA DELAR AV LANDET.

THAVENIUSKA HUSETS DEKORATIONER ÖVERST PÅ FASADEN ÄR UTFÖRDA I SGRAFFITOTEKNIK EFTER FÖREBILDER AV KONSTNÄREN JULIUS KRONBERG.

MÅRBACKA, SELMA LAGERLÖFS HEM, SOM DET SER UT IDAG EFTER
OMBYGGNADEN 1922. REDAN 1820 BRANDFÖRSÄKRADES DEN URSPRUNGLIGA
BYGGNADEN (BILDEN NEDAN) I BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET.

Lösöre ingick inte, vilket senare kom att prägla mången debatt i fondens direktioner och styrelser.

Men Stadsfondens saga blev kort. Stiftarna hade lagt samma tariffer för såväl stad som land. När verkligheten i form av en rad stora stadsbränder i seklets början drabbade fonden, insåg man att de tättbebyggda trähusstäderna nog borde ha erlagt betydligt högre avgifter.

Efter allvarliga förluster avskaffades Stadsfonden 1827. Ur dess aska uppstod emellertid snart de bolag vi senare kom att känna som Städernas Allmänna Brandstodsbolag och Skånska Brand. Landsfonden däremot fick nytt liv. 1828 omorganiserades verksamheten under namnet "Allmänna Brandförsäkringsverket för byggnader å landet".

1951 förkortades namnet till Brandförsäkringsverket, kort och gott. I vardagligt tal används ofta det kortare namnet Brandverket och ibland bara namnet Verket.

Vid fondens bildande byggdes en annan viktig förutsättning in; ingen försäkringstagare skulle behöva betala mer än tolv årsavgifter. Därefter skulle avgiftsbefrielse inträffa. Skyddet skulle däremot vara fortsatt evigt.

Även detta kom i framtiden att prägla debatten, särskilt efter 1884 då fonden för första gången översteg tio procent av ansvarssumman, vilket enligt bestämmelserna gav delägarna rätt att kräva utdelning.

Varför ta upp nya medlemmar som får del av det redan skapade överskottet? Varför inte stänga om oss, så många och drev frågan genom ett antal instanser.

Efter många turer fastlades emellertid år 1888 att Verket tvärtom skulle göra allt för att attrahera fler delägare.

Vad var det då som försäkrades? Vi läser ur Verkets annaler från 1828. Där upptogs inte mindre än 3 461 industririsker fördelade på 864 järnbruk, 290 sågverk, 707 kvarnar, 859 brännerier, 194 trankokerier och beckbruk samt 547 andra industrier. Sammanlagt försäkrade till beloppet 5,7 miljoner kronor.

På civilsidan upptogs 162 kyrkor, 2 111 s.k. karaktärshus, 5 019 andra boningshus, 15 268 ladugårdar och andra uthus samt 1 533 behovsindustrier. Sammanlagt 24 093 risker försäkrade till beloppet 22 miljoner.

På byggnader som omfattades av försäkringen monterades verkets speciella märke, vilket vägledde släckningsarbetet – där visste man att kostnaden var täckt.

Märket pryds med den kungliga kronan. Idag kan inget privat företag åtnjuta denna "reklam". Men åt Brandförsäkringsverket ger man dispens.

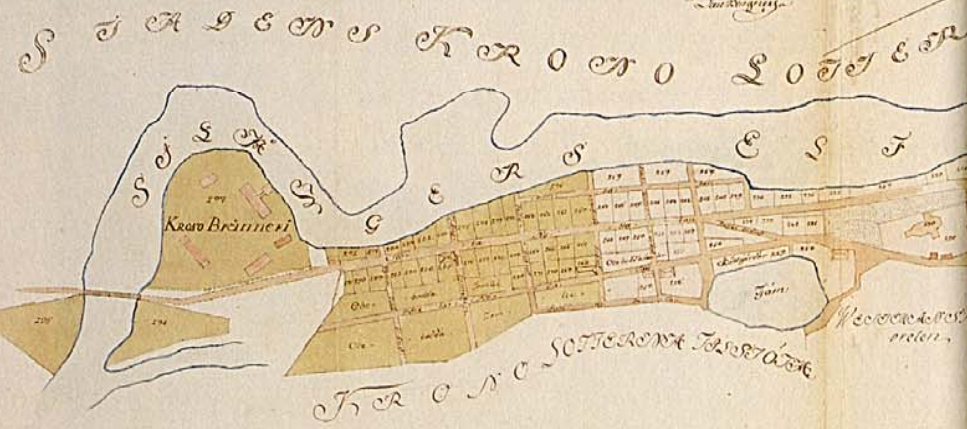
Vi närmar oss därmed den stora tillgång Verket idag äger och bortser då från den miljard som förvaltas i pengar och pengars värde.

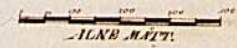
ALLMÄNNA BRANDFÖRSÄKRINGSFONDENS FÖRSTA FÖRSÄKRING
KOM ATT GÄLLA ALMBY KYRKA I ÖREBRO.
DEN TECKNADES 1782, SAMMA ÅR SOM FONDEN GRUNDADES.
FÖRSÄKRINGEN GÄLLER ÄN I DAG.

Geometrisk Charta Öfver
SUNDSVALLS STAD
ÅR LXXVIII

Uppmålad År 1778 och till följande ändrad
utgåfv till Öfverste J. G. W. 1782
af J. G. W.

CHARTA BESCHREFFNER
SUNDSVALLS STAD
Uppmålad af J. G. W. 1778
och till följande ändrad
utgåfv till Öfverste J. G. W. 1782
af J. G. W.

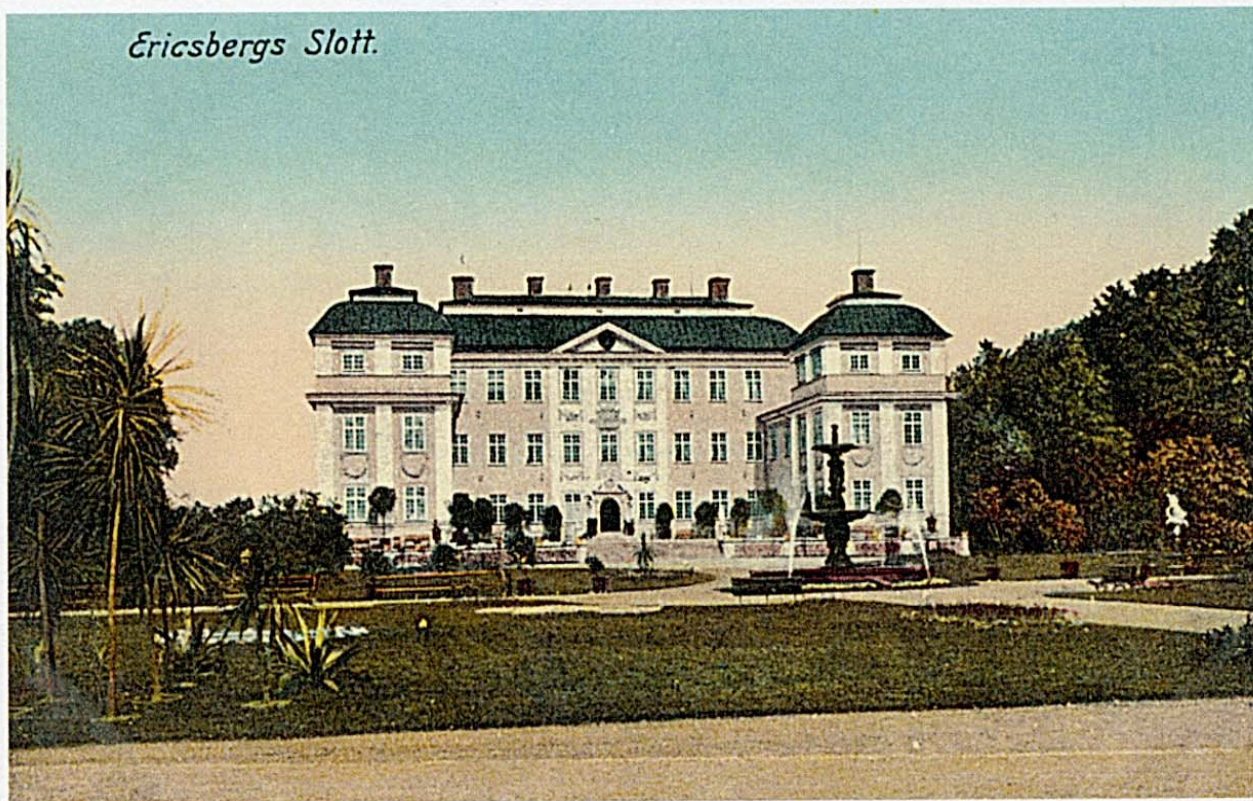
T O M T I G A R N A K E S A I M A				C A R T E R			
Första Öfverste J. G. W.		Andra Öfverste J. G. W.		Tredje Öfverste J. G. W.		Fjärde Öfverste J. G. W.	
1	1000	1	1000	1	1000	1	1000
2	1000	2	1000	2	1000	2	1000
3	1000	3	1000	3	1000	3	1000
4	1000	4	1000	4	1000	4	1000
5	1000	5	1000	5	1000	5	1000
6	1000	6	1000	6	1000	6	1000
7	1000	7	1000	7	1000	7	1000
8	1000	8	1000	8	1000	8	1000
9	1000	9	1000	9	1000	9	1000
10	1000	10	1000	10	1000	10	1000
11	1000	11	1000	11	1000	11	1000
12	1000	12	1000	12	1000	12	1000
13	1000	13	1000	13	1000	13	1000
14	1000	14	1000	14	1000	14	1000
15	1000	15	1000	15	1000	15	1000
16	1000	16	1000	16	1000	16	1000
17	1000	17	1000	17	1000	17	1000
18	1000	18	1000	18	1000	18	1000
19	1000	19	1000	19	1000	19	1000
20	1000	20	1000	20	1000	20	1000
21	1000	21	1000	21	1000	21	1000
22	1000	22	1000	22	1000	22	1000
23	1000	23	1000	23	1000	23	1000
24	1000	24	1000	24	1000	24	1000
25	1000	25	1000	25	1000	25	1000
26	1000	26	1000	26	1000	26	1000
27	1000	27	1000	27	1000	27	1000
28	1000	28	1000	28	1000	28	1000
29	1000	29	1000	29	1000	29	1000
30	1000	30	1000	30	1000	30	1000
31	1000	31	1000	31	1000	31	1000
32	1000	32	1000	32	1000	32	1000
33	1000	33	1000	33	1000	33	1000
34	1000	34	1000	34	1000	34	1000
35	1000	35	1000	35	1000	35	1000
36	1000	36	1000	36	1000	36	1000
37	1000	37	1000	37	1000	37	1000
38	1000	38	1000	38	1000	38	1000
39	1000	39	1000	39	1000	39	1000
40	1000	40	1000	40	1000	40	1000
41	1000	41	1000	41	1000	41	1000
42	1000	42	1000	42	1000	42	1000
43	1000	43	1000	43	1000	43	1000
44	1000	44	1000	44	1000	44	1000
45	1000	45	1000	45	1000	45	1000
46	1000	46	1000	46	1000	46	1000
47	1000	47	1000	47	1000	47	1000
48	1000	48	1000	48	1000	48	1000
49	1000	49	1000	49	1000	49	1000
50	1000	50	1000	50	1000	50	1000
51	1000	51	1000	51	1000	51	1000
52	1000	52	1000	52	1000	52	1000
53	1000	53	1000	53	1000	53	1000
54	1000	54	1000	54	1000	54	1000
55	1000	55	1000	55	1000	55	1000
56	1000	56	1000	56	1000	56	1000
57	1000	57	1000	57	1000	57	1000
58	1000	58	1000	58	1000	58	1000
59	1000	59	1000	59	1000	59	1000
60	1000	60	1000	60	1000	60	1000
61	1000	61	1000	61	1000	61	1000
62	1000	62	1000	62	1000	62	1000
63	1000	63	1000	63	1000	63	1000
64	1000	64	1000	64	1000	64	1000
65	1000	65	1000	65	1000	65	1000
66	1000	66	1000	66	1000	66	1000
67	1000	67	1000	67	1000	67	1000
68	1000	68	1000	68	1000	68	1000
69	1000	69	1000	69	1000	69	1000
70	1000	70	1000	70	1000	70	1000
71	1000	71	1000	71	1000	71	1000
72	1000	72	1000	72	1000	72	1000
73	1000	73	1000	73	1000	73	1000
74	1000	74	1000	74	1000	74	1000
75	1000	75	1000	75	1000	75	1000
76	1000	76	1000	76	1000	76	1000
77	1000	77	1000	77	1000	77	1000
78	1000	78	1000	78	1000	78	1000
79	1000	79	1000	79	1000	79	1000
80	1000	80	1000	80	1000	80	1000
81	1000	81	1000	81	1000	81	1000
82	1000	82	1000	82	1000	82	1000
83	1000	83	1000	83	1000	83	1000
84	1000	84	1000	84	1000	84	1000
85	1000	85	1000	85	1000	85	1000
86	1000	86	1000	86	1000	86	1000
87	1000	87	1000	87	1000	87	1000
88	1000	88	1000	88	1000	88	1000
89	1000	89	1000	89	1000	89	1000
90	1000	90	1000	90	1000	90	1000
91	1000	91	1000	91	1000	91	1000
92	1000	92	1000	92	1000	92	1000
93	1000	93	1000	93	1000	93	1000
94	1000	94	1000	94	1000	94	1000
95	1000	95	1000	95	1000	95	1000
96	1000	96	1000	96	1000	96	1000
97	1000	97	1000	97	1000	97	1000
98	1000	98	1000	98	1000	98	1000
99	1000	99	1000	99	1000	99	1000
100	1000	100	1000	100	1000	100	1000

FÖR ATT LÄTT KUNNA IDENTIFIERA FÖRSÄKRAD FASTIGHETER UPPRÄTTADES KONTINUERLIGT KARTOR ÖVER SÅVÄL STÄDER OCH SAMHÄLLEN SOM ÖVER BRUK OCH STÖRRE EGENDOMAR. TÄT BEBYGGELSE VARNADE FÖRSTÅS FÖR DEN OMFATTNING EN BRAND KUNDE FÅ.

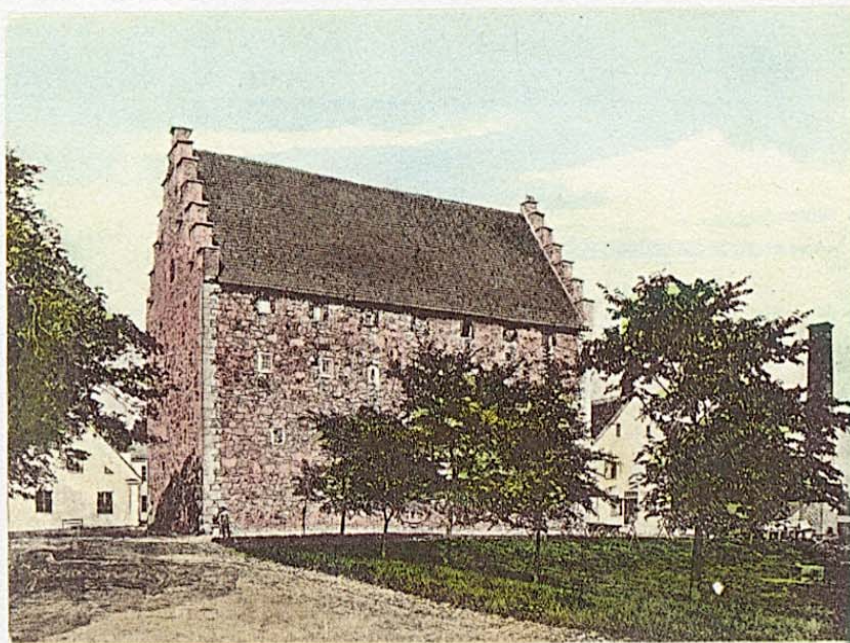
KARTAN FRÅN 1782 VISAR STAPELSTADEN SUNDSVALL, SOM FÖRST HÄRJADES OCH BRÄNDES AV RYSSARNA 1721. OCH SOM DÄREFTER VID TVÅ YTTRE OLIKARE TILLFÄLLEN ODELADES AV BRAND.

MÄRK ATT DENNA KARTA VISAR VEM SOM ÄGER DE OLIKA FASTIGHETERNA.

Ericssbergs Slott.

ERIKSBERGS SLOTT, SÖDERMANLAND. BYGGNADEN BÖRJADE UPPFÖRAS AV ERIK GYLLENSTIERNA OCH BEATA YXKULL. BEATA YXKULLS SON OCH ARVINGE CHRISTOFFER GYLLENSTIERNA GAV SLOTTSBYGGNADEN DESS NUVARANDE UTSEENDE I SLUTET AV 1600-TALET. SLOTTET ÄR ALLFRAMTIDSFÖRSÄKRAT FÖR BRANDSKADA SEDAN 1881 I BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET.

BILDEN OVAN: ROTTNEROS HERRGÅRD (EKEBY I GÖSTA BERLINGS SAGA). BILDEN VISAR DEN GAMLA HERRGÅRDEN SOM TOTALSKADADES VID BRAND LUCIANATTEN 1929. BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET UTBETALADE ERSÄTTNING SOM MÖJLIGGJORDE ATT EN NY HERRGÅRD UPPFÖRDES.

BILDEN TILL VÄNSTER: GLIMMINGEHUS. EKONOMIBYGGNADERNA OCH CORPS DE LOGIS VID GLIMMINGEHUS SÄTERI I SKÅNE FÖRSÄKRADES I BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET 1811 AV DÅVARANDE ÄGAREN CORFITZ LUDVIG BECK-FRIIS.

Bakom varje "risk" döljer sig ett liv; enskildas, familjers, släkters, generationers, företags, församlingars. I väggarna bakom var och en av dessa 27 554 fasta egendomar döljer sig berättelser, var och en stor som en roman, bara ännu inte skriven.

Om väggar kunde tala, säger vi och letar efter ledtrådar bakom lager av tapeter, under lappade golv, i gömslen bakom murar och stenrösen.

I Brandförsäkringsverkets arkiv, en värld för sig i valven under Strandvägen 19, ligger en skatt. Där står de sida vid sida skrifterna, protokollen, böckerna, kartorna, ofta handskrivna, ibland handkolorerade. Äldsta försäkringen, som alltså fortfarande gäller, är från 1782. Tala om kundvård.

I arkivet finns varje "risk" beskriven, detaljerat, med en noggrannhet som gränsar till pedanteri. Sett med försäkringsmannens öga beskrivs av naturliga skäl enbart död materia, men sett med andra berättas mellan raderna om den "risk och möjlighet" som varje objekt gav sina ägare och inneboende.

Arkivet utgör därför en unik källa för forskare av alla slag; för dem som söker sanningen såväl som för dem som är fria att med den egna fantasins hjälp skapa verk i ord och bild för andra att fascineras av.

Åt båda är uppgiften densamma; att bevara historien, förlänga minnet, knyta an det gamla med det nya.

Till Brandförsäkringsverket värld gick för den sakens skull till och med herr Strindberg. I Röda Rummet målar han en scen, levandegjord för varje läsare, där han skjuter tidens mest pompösa uttryck i sank genom att titta in i det dittills hermetiskt tillslutna sammanträdesrummet hos AB Triton.

Mötets deltagare har drag av verklighetens. I själva verket skildrade Strindberg en bolagsstämma år 1873 i Sjöförsäkringsaktiebolaget Neptunus och dess ordförande Henning Hamilton. Hamilton var samtidigt ordförande även i Brandförsäkringsverket. Därav kopplingen.

En annan man med ordet i sin makt var Carl Jonas Love Almqvist, som åren 1816–1819 var e.o. kanslist i Verket. Huruvida det framgår i hans litterära gärning överlämnar vi till mer professionella att bedöma.

Att mer ingående möta Brandförsäkringsverket är att samtidigt möta flertalet av Sveriges under åren mest inflytelserika personer. I direktion och styrelser har de avlöst varandra; ämbetsmännen med makt, arkitekterna som skapade nytt och stort, affärsmännen som utvecklade industri, handel, samfärdsel och andra näringar, de stora jordägarna och grosshandlarna.

I BRANDFÖRSÄKRINGSVERKETS ARKIV, EN VÄRLD
FÖR SIG I VALVEN UNDER STRANDVÄGEN 19 LIGGER EN SKATT.
DÄR STÅR DE SIDA VID SIDA SKRIFTERNA, PROTOKOLLEN, BÖCKERNA, KARTORNA...

1826
Års

Expeditioner

1827
Års

Expeditioner

1828
ARS
Expeditioner

1829
ARS
Expeditioner

1830 ÅRS
Expeditioner

1831
ÅRS
Expeditioner

1832
ÅRS
Expeditioner

1833
ÅRS
Expeditioner

1834
ÅRS
Expeditioner

1835
ÅRS
Expeditioner

VÄRDERINGAR

36851

36900.

VÄRDERINGAR

36901-

36950.

VÄRDERINGAR

36951-

37000

VÄRDERINGAR

37001-

37050.

VÄRDERINGAR

37

37

524

525

526

527

5

Där satt riksråd, borgmästare, överståthållare, överdirektörer, överintendenter, bergsråd, kansliråd, justitieråd, kammarherrar, friherrar. Inte en kvinna, förstås, så långt ögat nådde.

Man kan naturligtvis med fantasins makt föreställa sig denna herrklubbs oerhörda betydelse, inte bara för försäkringsrörelsens utveckling. Även dåtidens möten gav tid för småprat utanför agendan; om frändskap, gemensamma intressen och tyckanden. Vem vet kanske även om motsatsen.

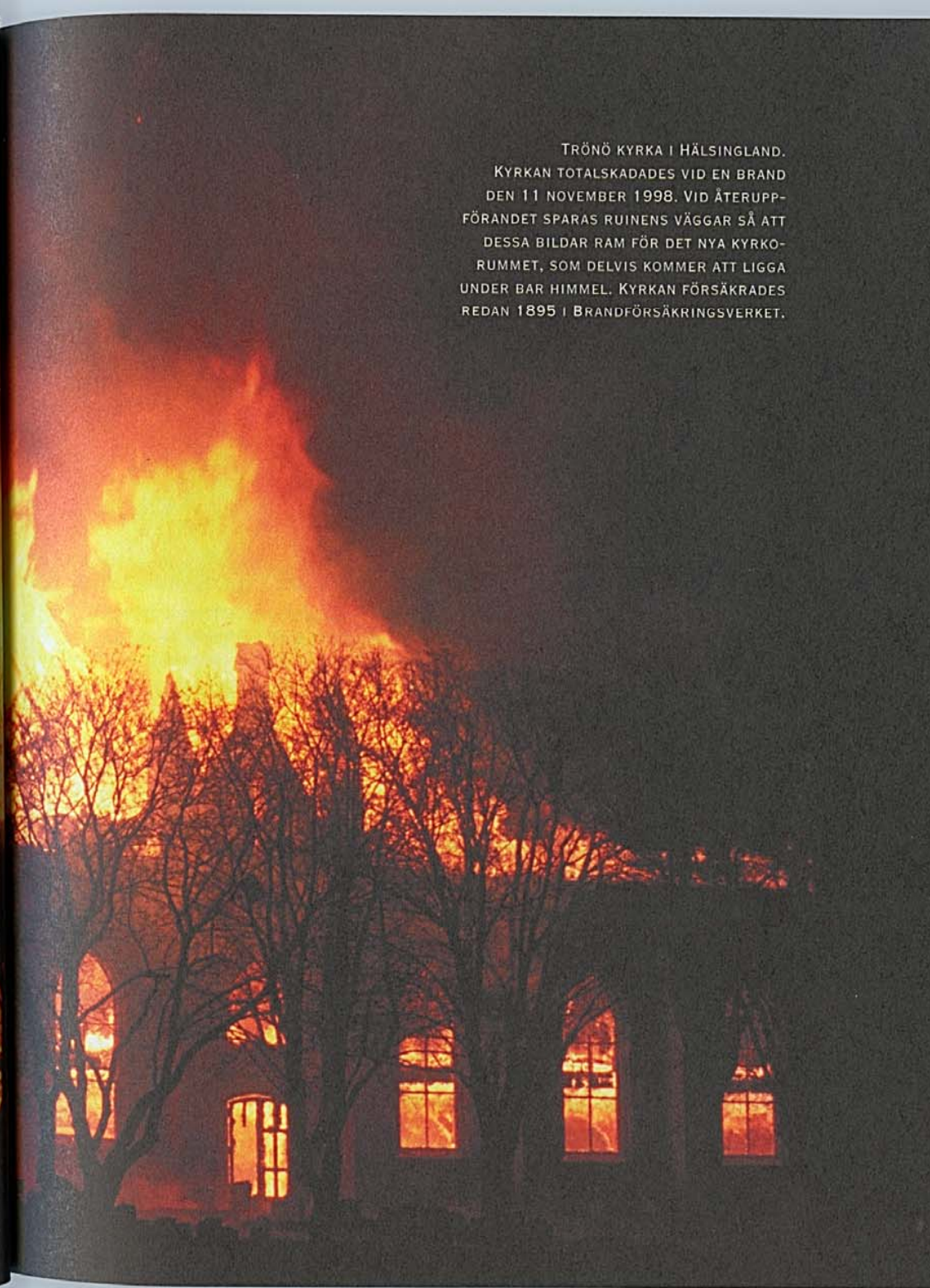
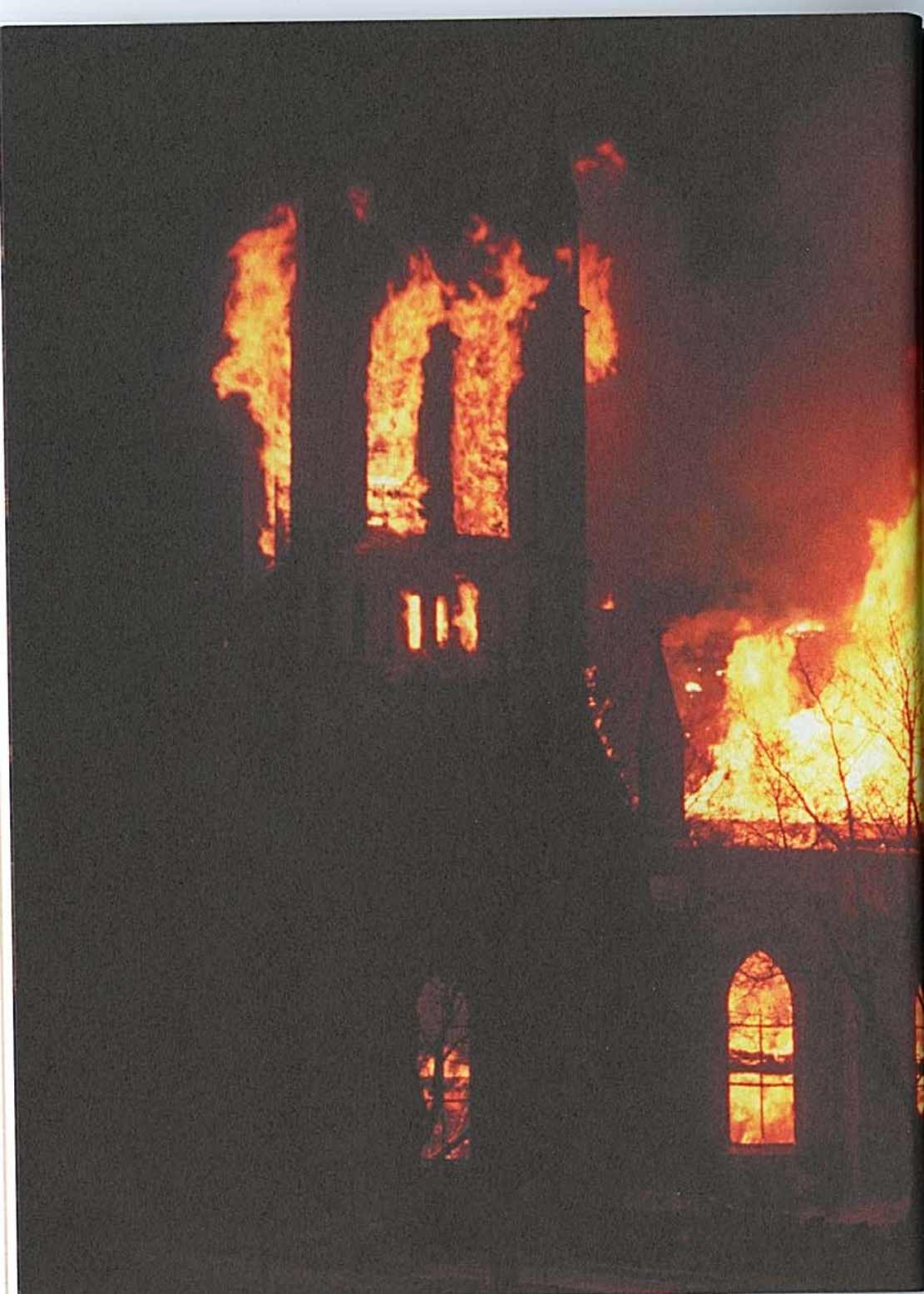
Även då satt var och en inne med nyheter och skvaller för ivriga öron att höra.

Idag har såväl de stora orden som småpratet om och kring Brandförsäkringsverket tystnat. Idag slinker inga höga hattar in på Strandvägen 19.

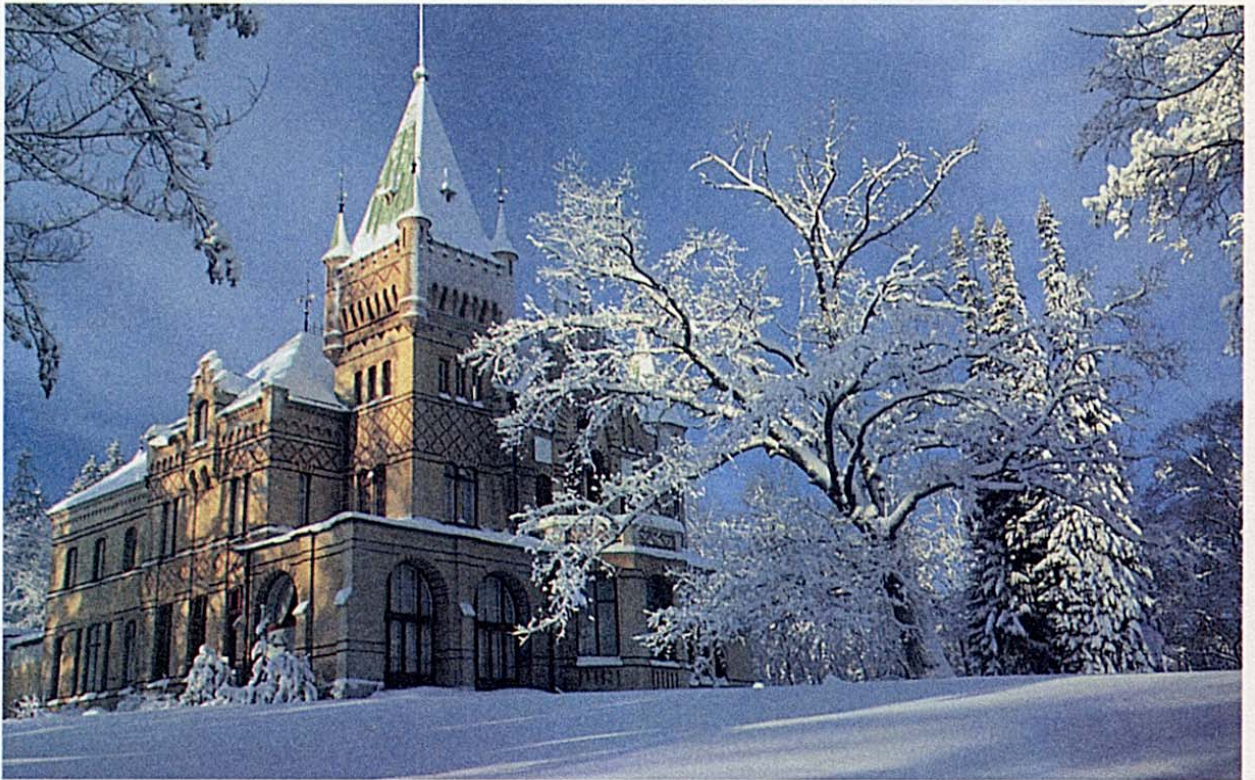
När Gustav III tittar upp från sin sockel ser han moderna tidens förvaltare av det pund som rörelsen skapat. År 2000 uppgår värdet av tillgångarna till nära en miljard.

– Med den spekulerar vi inte, säger dagens VD Mats Ljusberg. Våra åtaganden gäller nu som förr. Låt vara att vi idag äger betydligt mindre del av varje risk.

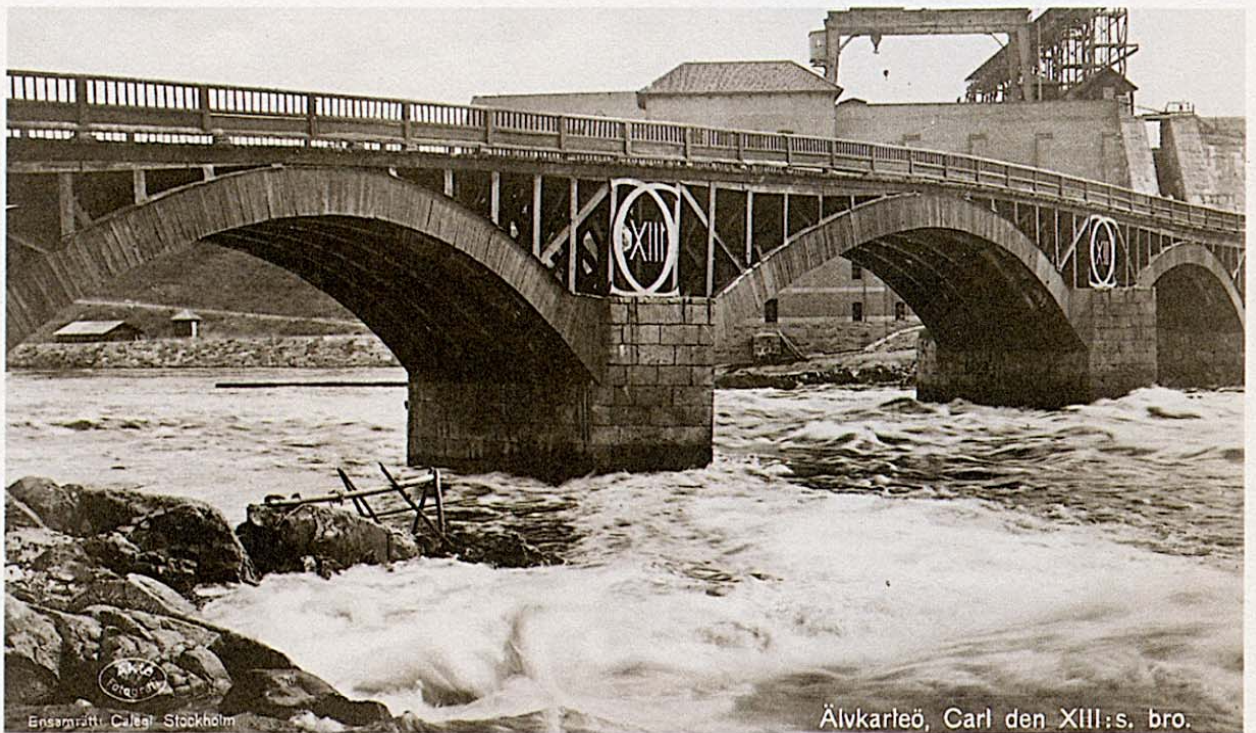
Pengarna är inte våra utan delägarnas, dvs. kundernas. Den del av kapitalet som skall täcka bolagets försäkrings tekniska skulder skall därför förvaltas med låg risk. Vilket betyder obligationer och penningmarknadslån.

TRÖNÖ KYRKA I HÄLSINGLAND.
KYRKAN TOTALSKADADES VID EN BRAND
DEN 11 NOVEMBER 1998. VID ÅTERUPP-
FÖRANDET SPARAS RUINENS VÄGGAR SÅ ATT
DESSA BILDAR RAM FÖR DET NYA KYRKO-
RUMMET, SOM DELVIS KOMMER ATT LIGGA
UNDER BAR HIMMEL. KYRKAN FÖRSÄKRADES
REDAN 1895 I BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET.

MERLO SLOTT I TIMRÅ. RITAT AV ARKITEKTEN ISAK GUSTAF CLASON OCH UPPFÖRT 1883–95 AV INDUSTRIMANNEN FREDRIK BÜNSOW. NYTTJAT SOM SOMMARBOSTAD. SEDAN 1951 SCA:S CENTRALARKIV. ALLT SEDAN UPPFÖRANDET BRANDFÖRSÄKRAT I BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET.

Ensamrätt, Callej Stockholm

Älvkarleö, Carl den XIII:s. bro.

HÖGSJÖ BRUK. ÄNDA SEDAN BEGYNNELSEN KOM INDUSTRIER OCH BRUK ATT FÖRSÄKRAS I ALLMÄNNA BRANDFÖRSÄKRINGSFONDEN, SEDERMERA BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET. FÖRSÄKRINGEN AV HÖGSJÖ BRUK TECKNADES 1833 OCH OMFATTADE BYGGNADER FÖR JÄRN- OCH TRÄ-HANTERING, JORDBRUK SAMT HERRGÅRD OCH BOSTÄDER – TILLSAMMANS HELA 57 BYGGNADER.

BILDEN TILL VÄNSTER: CARL XIII:S BRO VID ÄLVKARLEBY. HISTORIEN BERÄTTAR ATT FRÅGAN OM ATT ANLÄGGA EN BRO VID ÄLVKARLEBY FÖRDES PÅ TAL VID EN MIDDAG HOS GROSSHANDLARE ENNES I GÄVLE I AUGUSTI 1811.

ENNES OMTALADE HUR ILLA HAN MED FRU OCH DÖTTRAR VARIT UTSATT VID ÖVERFARTEN PÅ FÄRJAN VID ÄLVKARLEBY FÖRE MIDSOMMAR SAMMA ÅR: ”DET VAR HÖGT VATTENSTÅND OCH BLÅSVÄDER VARJÄMTE FÄRJEKARLARNAS ICKE VARIT NYKTRA, VARFÖR HAN FRUKTAT ATT DE ALLESAMMANS SKULLE OMKOMMA”

(KÄLLA: ”BERÄTTELSE UR MIN LEFNAD” FRÅN 1851 AV BROBYGGAREN, KAPTEN MECHANICUS OLOF FORSGREN).

BRON BYGGDES AV LEKSANDSKARLAR OCH BLEV FÄRDIG I JUNI 1816. DESS LÄGE I DEN STRIDA FORSEN SAMT DESS HISTORIA GER BRON ETT STORT VÄRDE SOM KULTURMINNE.

BÅDE KÖRBANAN OCH VALVBÅGARNAS VAR URSPRUNGLIGEN AV TRÄ. BRON BRANDFÖRSÄKRANES I BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET ÅR 1832 TILL BELOPPET 7 273 RIKSDALER BANCO.

Resterande del av kapitalet skall investeras så att bolagets förmögenhet ökar på sikt. Vilket betyder en aktieportfölj med god spridning.

Brandförsäkringsverket är kundägt och bolagsformen är ömsesidig vilket betyder att kunderna, dvs. försäkringstagnarna, äger bolaget.

Ägarinflytandet utövas av 12 fullmäktigeledamöter utsedda av Kommunförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund, Svenska Handelskammarförbundet och Svenska Kyrkan.

– Men, säger Mats Ljusberg och drar med sin vitbehandlade hand över skinnbandens ryggar i arkivets djup, den här tillgången syns inte i balansräkningen.

I rätta händer är den värd mer än pengar. Jag är glad och stolt över att vi nu är klara med en total inventering och katalogisering av alla de kartor och byggnadsbeskrivningar som finns här, samlade från 1782 till 1950-talet.

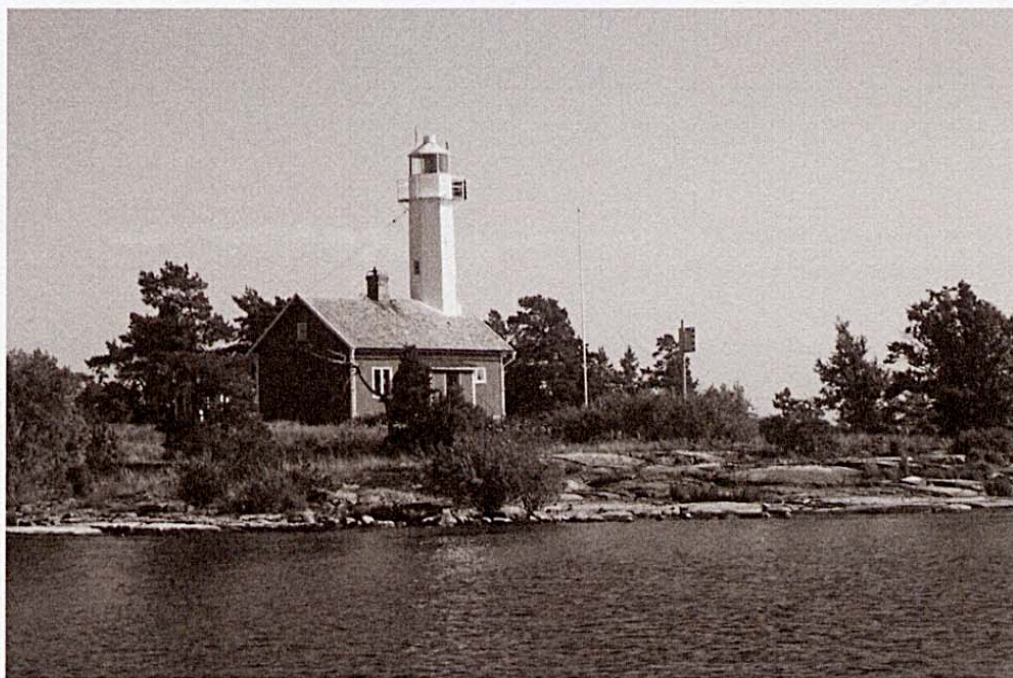
Därmed är arkivet en levande skattkammare för alla som intresserar sig för historiskt liv och leverne, antingen besöket resulterar i ren forskning eller som grund för fiktionen bakom t.ex. en roman eller en film.

– Så kom gärna och sitt hos oss. Bara du lovar att ta på dig handskarna får du bläddra hur länge du vill. Vi ser oss inte bara som ett försäkringsbolag, vi är ett informationsföretag också. Skatten är inte vår, den är allas, säger Mats

Ljusberg och knyter an till den ömsesidiga idé som är Verkets ursprung.

– Böckerna och kartorna må vara våra, men den historia de berättar är svenska folkets.

Det känns som om Gustav III lyser upp och ler när vi passerar honom på väg ut. Han skulle ha gillat Informations-samhället.

”DIREKTIONEN FÖR SEGLATIONENS FÖRBÄTTRANDE PÅ SJÖN WENERN”
SOM BILDADES 1799, NUMERA VÄNERNS SEGLATIONSSTYRELSE,
FÖRSÄKRADE SINA FYRVAKTARBOSTÄDER OCH FYRAR I
BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET. BILDEN VISAR SÖÖKOJANS (SÖÖKÖJANS) FYR.
FÖRSÄKRINGEN TECKNADES 1905. VID DEN TIDEN VAR FÖRSÄKRINGSBELOPPET
4 110 KRONOR. BELOPPET OMFATTADE FYRVAKTARBOSTAD OCH FYR. VÄRDET
AV FYRAPPARAT OCH LANTERNIN UPPGICK TILL 1 100 KRONOR.

Till m 388 d. d.
1894.

Torps Bruk.

Förklarande Nyppningar i Mellanrummen.
Rensning för försäkringsverksamhet för byggnad, för bruket.

Byggnadsnr	Namn.
1	Masugnen
2	Blåsmaskinshuset
3	Kolhus
4	Torspaktorsbyggnad Kontoret
5	Bohusshuset vid Åhl, Cellerna
6	Spöket
7	Mekanisk verkstad (Åhl)

0 100 200 300 400 Toi
Skala

Förklarande Nyppningar i Torps Bruk

Byggnadsnr	Namn
1	Åstugan, arkitektens
2	Arkitektens
3	Spöket, Åhl
4	Åstugan (om byggnad)
5	Mottagningshuset
6	Arkitektens
7	Arkitektens
8	Spöket
9	Spöket
10	Spöket, bestyraren
11	Åhl, Inspektors
12	Arkitektens
13	Åhl
Öfversäkrade byggnader	
15	Åstugan, arkitektens
16	Arkitektens
17	Åstugan & Åstugan
18	Arkitektens
19	Arkitektens
20	Arkitektens
21	Arkitektens
22	Arkitektens
23	Arkitektens
24	Arkitektens
25	Arkitektens
26	Arkitektens
27	Arkitektens
28	Arkitektens
29	Arkitektens
30	Arkitektens
31	Arkitektens
32	Arkitektens
33	Arkitektens
34	Arkitektens
35	Arkitektens
36	Arkitektens
37	Arkitektens
38	Arkitektens
39	Arkitektens

PÅ EGENDOMEN TORP I MOHEDA SOCKEN I KRONOBERGS LÄN UPPFÖRDES 1860-1863 BLAND ANNAN EN MASUGN, ETT BLÅSMASKINSHUS, ETT KOLHUS OCH EN INSPEKTORS-BYGGNAD. EGENDOMEN FICK NAMNET TORPS BRUK.

UNDER NAMNET TORPS MEKANISKA VERKSTAD BEDREVS HÄR EN OMFATTANDE RÖRELSE.

VIA KARTOR OCH ANDRA HANDLINGAR I BRANDFÖRSÄKRINGSVERKETS ARKIV KAN VI FÖLJA BRUKETS UTVECKLING. KARTAN TILL VÄNSTER, FRÅN 1894, VISAR ATT VISSA BYGGNADER ÄR ÖFÖRSÄKRADA (!).

Fakta om Brandförsäkringsverket

- 1782–1808 ALLMÄNNA BRANDFÖRSÄKRINGSFONDEN.
Försäkrar byggnader såväl i städer som på landet, inklusive Finland.
- 1808–1828 ALLMÄNNA BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET.
Uppdelas p.g.a. stora stadsbränder i två fonder: *Landsfonden* resp *Stadsfonden* med gemensam förvaltning.
- 1827 blev p.g.a. av fortsatta stora stadsbränder i Sverige och Finland *Stadsfonden* insolvent och upplöstes. *Landsfonden* erhöll namnet Allmänna Brandförsäkringsverket för byggnader å landet. För byggnader i städer började *Städernas Allmänna Brandstodsbolag* sin verksamhet.
- 1828–1951 ALLMÄNNA BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET FÖR BYGGNADER Å LANDET.
- 1951–1955 BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET.
En namnförkortning i tiden.
- 1955–1963 BORE–BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET.
Ett försök till samgående som avbröts. Bore fusionerades sedermera in i Trygg-Hansa.
- 1963– BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET.

Bolagets huvudsakliga uppgift är numera att förvalta och administrera ett betydande bestånd av allframtidsförsäkringar för brandskada samt att förvalta placeringstillgångar som till största delen härrör från denna försäkringsgren.

Brandförsäkringsverket är ett ömsesidigt bolag vilket betyder att kunderna dvs. försäkringstagarna äger bolaget. Ägarinflytandet utövas genom 12 fullmäktigeledamöter. Dessa utses av Svenska Kommunförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund, Svenska Handelskammarförbundet samt Kyrkostyrelsen för Svenska kyrkan.

Idag utgör Verkets arkiv en källa för all tänkbar forskning om svenskt liv och leverne. Hit hittar såväl rena källforskare som författare, uppsatsskrivare och andra som söker inspiration för sin fantasi.

I samarbete med SVAR, en enhet inom Riksarkivet, har allt material mikrofilmats. Därmed finns ett register över skatten tillgänglig via Internet under adress www.svar.ra.se.

Försäkringarna är sorterade efter sockennamn (utom byggnader i Finland som står under "Finland"). Inom sin socken är fastigheten sorterad efter det år som värderingen gjordes.

På vår hemsida www.brandverket.se finns ytterligare fakta och även möjlighet att beställa alla värderingar som finns i Verkets register, som mikrokort eller papperskopior.

MARSVINSHOLMS SLOTT, YSTAD. SLOTTET UPPFÖRDES 1644–46 AV OTTO MARSVIN OCH FICK SITT NUVARANDE UTSEENDE VID RESTAURERINGEN 1856–57. FÖRSÄKRADES I BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET 1883.

BILDEN PÅ NÄSTA SIDA: BRANDFÖRSÄKRINGSMÄRKET SATTES UPP ÖVER PORTEN TILL FÖRSÄKRADE HUS. HISTORIEN BERÄTTAR ATT BRANDMÄNNEN I FÖRSTA HAND SLÄCKTE BYGGNADER SOM HADE ETT BRANDFÖRSÄKRINGSMÄRKE.

Den här lilla boken är frukten av ömsesidigt arbete. *Lars Falk* skrev texten. *Mikk Noodapera* gav boken dess form. Men också samarbetet stadga. *Lennart Durehed* tog alla nya bilder (sidorna 2, 4, 18, 19, 20). *Mats Ljusberg* visade väg i det omfattande materialet, hjälpte till med fakta och bildtexter. *Amelie Stenbeck-Ramel* gjorde allt färdigt för tryck. Brödtexten är satt med typsnittet *Baskerville*, som skars i slutet på 1700-talet – då Verkets verksamhet inleddes. Bildtexterna sattes med *Copperplate*. Papperet är *Lessebo Linné*, träfritt och Svanenmärkt. Repron gjordes av *Avanti Färgstudio*. *Wassbergs Tryckeri* tryckte. Tack för lånet av bilder till: *Hans-Åke Sandberg* på *Hälsinge Kuriren* (s 22–23), *SCA SKOG AB* (*Merlo slott* s 24), *Vänerns Seglationsstyrelse* (s 27), *Voith Fabrics Högsjö AB* (s 25) och *Styrbjörn Syvertsen* i vars samlingar vi fann bilden på Carl XIII:s bro vid Älvkarleby. Övriga bilder och kartor är hämtade ur Brandförsäkringsverkets eget arkiv.

BRANDFÖRSÄKRINGSVERKET

Strandvägen 19, 114 56 Stockholm, *Telefon:* 08-667 05 30, *Fax:* 08-663 37 37
E-post: brandverket@brandverket.se *Hemsida:* www.brandverket.se